

Redgjørelse etter Åpenhetsloven

Juni 2023

1. Innledning	2
2. Om Norsk helsenett	3
3. Interne forhold	4
Om samfunnsansvar i Norsk helsenett	4
Intern risikovurdering ved bruk av ansvarlighetskompasset	4
4. Leverandørforhold	6
Norsk helsenett som innkjøper	6
Leverandørkartlegging og risikovurdering	7
Overordnet leverandørkartlegging	7
Avgrensninger og prioriterte områder for videre kartlegging	8
Risikovurdering	9
Oppfølging	11
5. Veien videre	12

1. Innledning

Åpenhetsloven trådte i kraft 1.juli 2022. Loven skal fremme virksomheters respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, samt sikre allmenheten tilgang på informasjon om hvordan virksomheten håndterer negative konsekvenser for disse forholdene.

Norsk helsenett SF (heretter Norsk helsenett) faller inn under åpenhetslovens virkeområde, og er dermed definert som større virksomhet under loven. Åpenhetsloven slår fast at virksomheter som er omfattet av loven skal utføre aktsomhetsvurderinger i tråd med OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. En aktsomhetsvurdering er en prosess for å kartlegge, risikovurdere og følge opp hvordan en virksomhet håndterer faktiske og mulige negative konsekvenser av sin virksomhet, både internt og i sin leverandørkjede. Aktsomhetsvurderingene skal redegjøres for årlig, eller ved vesentlige endringer i risikovurderingene.

Åpenhetsloven innebærer også at enhver har rett til informasjon om hvordan Norsk helsenett håndterer faktiske og mulige negative konsekvenser med bakgrunn i aktsomhetsvurderingene.

Dette dokumentet er Norsk helsenetts redegjørelse for arbeid under åpenhetsloven. Arbeidet omfatter kartlegging og risikovurdering både av egen virksomhet og vår leverandørkjede.

Informasjons- og redegjørelsesplikten gjelder fra lovens ikrafttredelse. Denne redegjørelsen dekker perioden fra august 2022 til mai 2023.

2. Om Norsk helsenett

Norsk helsenett er heleid av staten ved Helse- og omsorgsdepartementet.

Norsk helsenett skal som nasjonal tjenesteleverandør på e-helseområdet, bidra til gode e-helsetjenester, effektiv oppgaveløsning og best mulig bruk av det private leverandørmarkedet. Norsk helsenett skal sørge for at det foreligger en sikker og hensiktsmessig infrastruktur for effektiv samhandling mellom alle deler av helse- og omsorgstjenestene. Norsk helsenett skal videre forvalte, drifte og vedlikeholde nasjonale e-helseløsninger etter oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet. I tillegg leverer vi administrative tjenester innenfor anskaffelser, IKT og dokumentforvaltning til helseforvaltningen.

Norsk helsenetts hovedkontor ligger i Trondheim, med avdelingskontorer i Tromsø, Oslo, Bergen og på Svalbard.

Norsk helsenett hadde i 2022 i underkant av 900 medarbeidere og en årlig omsetning på cirka 2,2 milliarder kroner.

3. Interne forhold

I henhold til åpenhetsloven skal det redogjøres for virksomhetens arbeid med menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i interne retningslinjer og rutiner, i tillegg til varslingskanaler og klagemekanismer som skal bidra til å avdekke negative konsekvenser. Dette kapitlet beskriver hvordan Norsk helsenett har kartlagt interne forhold, hvilke risikoområder vi ser og oppfølging av disse.

Om samfunnsansvar i Norsk helsenett

Samfunnsansvaret er integrert på alle nivåer i beslutningsprosessene i Norsk helsenett. I all virksomhet skal Norsk helsenett respektere grunnleggende menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter. Styret angir retningen og skal sørge for at Norsk helsenett har etiske retningslinjer i samsvar med eierkrav. Administrerende direktør har ansvaret for å utforme, implementere og legge til rette for at virksomheten følger de etiske retningslinjene.

[Norsk helsenetts etiske retningslinjer](#) beskriver hvilken adferd vi ønsker hos ansatte og andre som opptre på vegne av Norsk helsenett. De etiske retningslinjene skal sikre at vi opptre i samsvar med Norsk helsenetts verdigrunnlag, gjeldende lovverk, god forretningsskikk og allmenne etiske normer. De etiske retningslinjene gjelder for alle faste ansatte i Norsk helsenett, midlertidig ansatte, vikarer og styremedlemmer. De gjelder også for innleide konsulenter når disse opptre på vegne av Norsk helsenett.

Norsk helsenett har i 2023 ferdigstilt en strategi for bærekraft, og våre bærekraftsløfter er beskrevet på [Norsk helsenetts nettsider](#). Strategisk handlingsplan for bærekraft er utviklet gjennom et rammeverk basert på SDG Compass, og prosessen har bestått av ulike faser som bevisstgjøring, kartlegging, vesentlighetsanalyse, valg av bærekraftsmål, bærekraftsløfter og tiltak.

Samfunnsansvar i Norsk helsenett er også beskrevet i [årsrapport for 2022](#).

Intern risikovurdering ved bruk av ansvarlighetskompasset

Som medlem av OECD er Norge forpliktet til å ha en klageinstans, et såkalt nasjonalt kontaktpunkt.

Kontaktpunktet skal gjøre OECDs retningslinjer kjent og behandle påstander om brudd på retningslinjene begått av norske bedrifter med internasjonal virksomhet. Kontaktpunktet for ansvarlig næringsliv har utarbeidet et selvevalueringsverktøy, kalt ansvarlighetskompasset. [Ansvarlighetskompasset](#) gir et oversiktsbilde av i hvilken grad bedrifter etterlever OECDs retningslinjer.

Norsk helsenett har gjort en intern risikovurdering basert på relevante spørsmål fra ansvarlighetskompasset. Ansvarlighetskompasset tar for seg temaene menneskerettigheter, herunder faglige rettigheter, arbeidsforhold, miljø og klima, forbrukerrettigheter, anti-korrupsjon, skatt og konkurranseregulering.

Et sammendrag av intern risikovurdering, basert på relevante spørsmål i ansvarlighetskompasset er beskrevet i tabell 1. Oppsummert viser vurderingen at Norsk helsenett har generelt lav risiko for ikke å etterleve OECDs retningslinjer, men at vi har et forbedringspotensial på klima og miljøarbeid, og da spesielt på miljøstyring. I strategisk handlingsplan for bærekraft er det planlagt flere tiltak innen klima og miljø, blant annet miljøstyringsverktøy og datainnhenting til klimaregnskap.

Tabell 1: Sammendrag av intern risikovurdering, basert på relevante tema og spørsmål i ansvarlighetskompasset.

Tema	Risiko	Sammendrag av risikovurdering
Menneskerettigheter	Lav	Norsk helsenett har offentlige, etiske retningslinjer hvor menneskerettighetspolicy er beskrevet. Denne forplikter oss til å respektere menneskerettighetene til dem som berøres av vår virksomhet. Vi gjennomfører aktsomhetsvurderinger og redegjør for disse årlig fra 2023. Avdekker vi risiko for brudd, iverksetter vi tiltak for å avhjelpe skaden.
Anstendige arbeidsforhold	Lav	Alle i Norsk helsenett har rett til å etablere eller melde seg inn i fagforening. Det er inngått tariffavtaler mellom arbeidsgiver og fagforeninger i Norsk helsenett. Vi har løpende dialog under partsforholdet, og deltar i årlige kollektive forhandlinger med ansattes representanter om lønns- og arbeidsvilkår. Norsk helsenett har også verneombud på hver lokasjon, og arbeidstakerrepresentanter og tillitsvalgte har rett til å utføre sine oppgaver uten trekk i lønn. Vi varsler i rimelig tid om endringer som har betydning for de ansatte. Vi har tiltak som skal sikre at vi verken forårsaker eller medvirker til diskriminering Vi arbeider målrettet for å oppnå gode resultater når det gjelder helse og sikkerhet på arbeidsplassen, og vi gir ansatte nødvendig opplæring.
Klima og miljø	Medium	Vi ønsker å bidra til en utvikling som er bærekraftig for miljø og klima, og som motvirker negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Vi rapporterer regelmessig og offentlig om fremdriften i vårt miljøarbeid. Vi har imidlertid ennå ikke et miljøstyringssystem hvor vi har definert langsiktige mål om forbedringer, og vi mangler fortsatt data innen noen områder for å komplettere vårt klimaregnskap.
Antikorrupsjon	Lav	Vår holdning til korrupsjon, smøring og bestikkelser og hvordan vi arbeider for å bekjempe dette, er offentlig kjent gjennom våre etiske retningslinjer. Vi har programmer for internkontroll som skal sikre at vårt korrupsjonsregelverk blir etterlevet. Alle transaksjoner bokføres i tråd med Norsk regnskapsstandard. Alle transaksjoner og utbetalinger gjennomføres med dobbel attestasjon/signatur.
Kundeinteresser	Lav	Vi har fokus på test og kvalitetssikring, og gjennomfører tiltak som skal sikre at våre tjenester alltid skal ha god kvalitet. Vi jobber kontinuerlig med iboende sikkerhet og personvern, og innhenter, forvalter og lagrer data på en sikker og trygg måte
Konkurransen og skatt	Lav	Vi er lite utsatt for brudd på konkurranseregulering. Vi samarbeider godt med offentlige myndigheter ved eventuelle tilsyn/granskning som f.eks. forvaltningsrevisjon gjennomført av Riksrevisjonen. Vi er unntatt fra skatteplikt på virksomhetsnivå, men betaler forskuddsskatt for ansatte i rett tid.

4. Leverandørforhold

I henhold til åpenhetsloven skal vi redegjøre for aktsomhetsvurderinger av selskapets leverandørkjede. Dette kapitlet beskriver Norsk helsenetts leverandørbilde, hvordan vi har gått fram i kartlegging og risikovurdering, hvilke risikoområder vi ser som de største og hvordan vi følger opp videre.

Norsk helsenett som innkjøper

Norsk helsenett er underlagt lov og forskrift om offentlige anskaffelser, og gjennomfører anskaffelser i henhold til dette og annet gjeldende relevant regelverk, samt interne retningslinjer og styrende dokumenter. Norsk helsenett gjennomfører anskaffelsene med fokus på anskaffelseslovens grunnleggende prinsipper om konkurranse, likebehandling, forutberegnelighet, etterprøvbarehet og forholdsmessighet.

I henhold til anskaffelsesloven skal Norsk helsenett:

- stille krav og vektlegge løsninger som bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger
- stille krav til leverandører og tilbudte løsninger som fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter
- ivareta krav til lønns- og arbeidsvilkår, bruk av lærlinger og universell utforming

Norsk helsenetts etiske retningslinjer gjelder også i anskaffelsesprosesser, og i tillegg er samfunnsansvaret beskrevet nærmere i organisasjonens retningslinjer for innkjøp.

I tillegg til å gjennomføre egne anskaffelser, fungerer Norsk helsenett som innkjøpsentral for 13 etater i den sentrale helseforvaltningen. Anskaffelsestjenesten for helseforvaltningen omfatter planlegging og gjennomføring av virksomhetsspesifikke og virksomhetsovergrepene anskaffelser av varer og tjenester.

Norsk helsenett og virksomhetene i helseforvaltningen er også medoppdragsgiver på statlige fellesavtaler. I tillegg samarbeider Norsk helsenett med andre anskaffelsesmiljøer som Statens innkjøpscenter- DFØ og Sykehusinnkjøp om inngåelse av avtaler.

I selve risikovurderingen av leverandørkjeden inkluderte vi ikke virksomhetsspesifikke avtaler og avtaler inngått av tredjepart, da Norsk helsenett ikke er å regne som avtaleeier/kontraktspartner i disse (se avgrensninger i kap. 4.2.2).

Figur 1: Prosess for kartlegging, risikovurdering og oppfølging av leverandørkjeden

Leverandørkartlegging og risikovurdering

Proessen med kartlegging og risikovurdering av leverandørkjeden er gjennomført i flere steg, og innebærer en overordnet leverandørkartlegging, prioritering av områder for videre kartlegging, risikovurdering av enkeltleverandører/avtaler og til slutt oppfølging (figur 1). Arbeidet er en kontinuerlig prosess og må gjentas løpende.

Overordnet leverandørkartlegging

Med utgangspunkt i Norsk helsenetts innkjøpssystem, gjorde vi en overordnet kartlegging av leverandørbildet i Norsk helsenett.

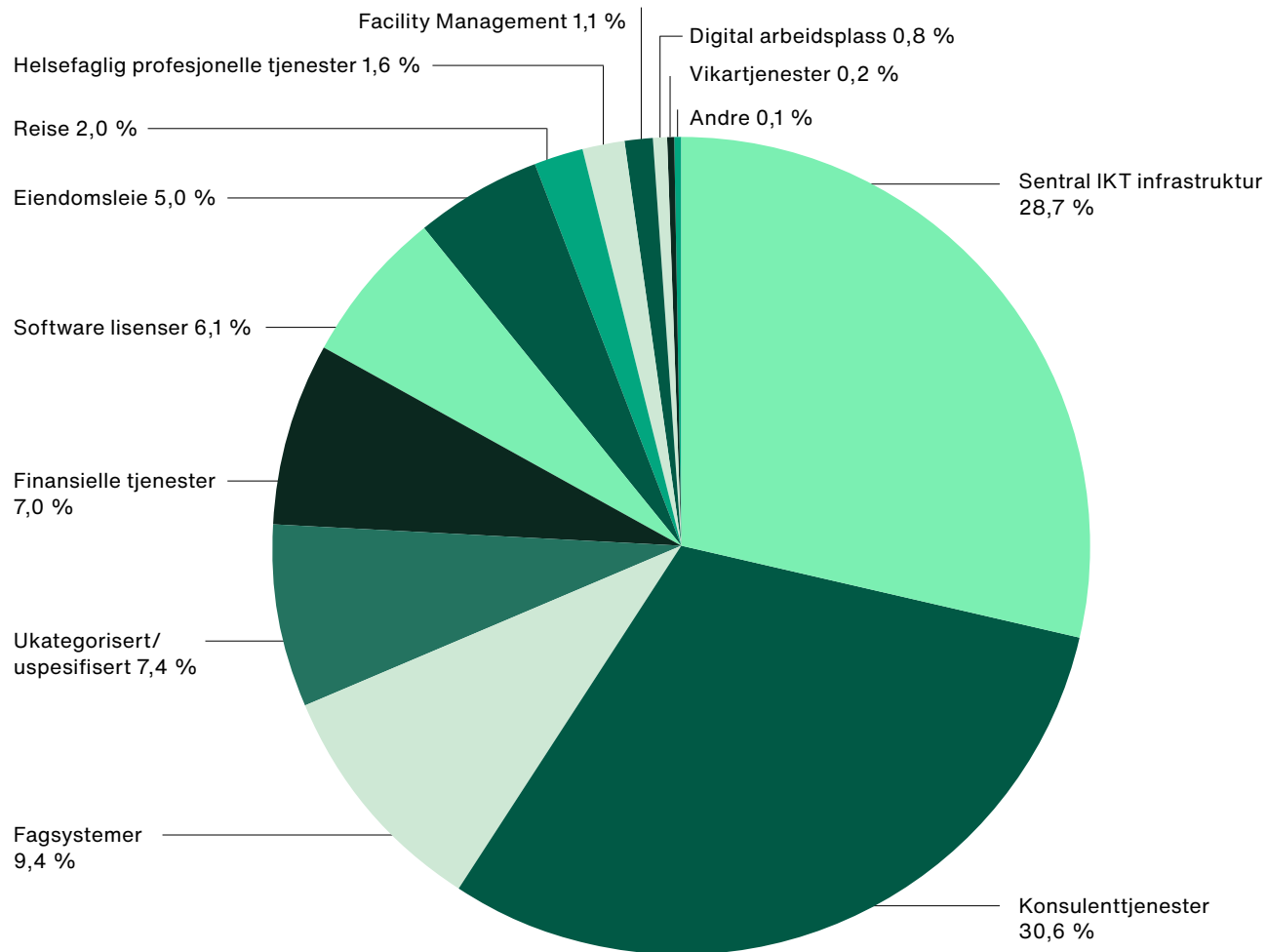
Figur 2 (neste side) viser andelen transaksjoner fordelt på underkategoriene til Norsk helsenett samlet, i perioden august 2022 til april 2023. Fordelingen inneholder data fra kjøp via Norsk helsenetts egne avtaler, fellesavtaler med helseforvaltningen og rammeavtaler inngått av Statens innkjøpssenter og Sykehusinnkjøp. Fordelingen inkluderer ikke kjøp og transaksjoner gjort av helseforvaltningen selv (virksomhetsspesifikke anskaffelser).

Konsulenttjenester er den største andelen med 30,6% av alle transaksjoner i perioden. Transaksjonene er knyttet til avtaler om konsulentkjøp, og disse avtalene eies av Norsk helsenett selv. Avtalene inkluderer kjøp av konsulenttjenester, hovedsakelig innen IT-utvikling

og drift, men også kjøp av konsulenter til administrative tjenester for Norsk helsenett.

Sentral IKT infrastruktur er den nest største andelen med 28,7% av alle transaksjoner i perioden. Rundt halvparten av denne andelen rammeavtaler som er inngått av tredjeparter, hvor i Norsk helsenett ikke er avtaleeier. Resterende andel er fellesavtaler med helseforvaltningen, hvor Norsk helsenett er avtaleeier. I fellesavtalene ligger avtale kjøp av blant annet PC-utstyr, skjermer og mobiltelefoner for Norsk helsenett og helseforvaltningen, samt avtale om videoendepunkter med tilhørende utstyr og tjenester.

Figur 2: Underkategorier med prosentvis forbruk i perioden 1.aug 2022-30. april 2023

Figur 2 (til venstre): Underkategorier med prosentvis forbruk i perioden 1.aug 2022-30. april 2023

Avgrensninger og prioriterte områder for videre kartlegging

Følgende avtaler er ikke inkludert i videre kartlegging (se også kap. 4.1):

- > Avtaler inngått av tredjepart
- > Virksomhetsspesifikke avtaler for helseforvaltningen

Redegjørelsen vil således ta for seg anskaffelser gjennomført for Norsk helsenett og fellesavtaler gjennomført av Norsk helsenett, hvor Norsk helsenett er avtaleeier.

Med bakgrunn i overordnet kartlegging og nevnte avgrensninger, gjorde vi en vurdering av kategorier og områder for videre kartlegging. Følgende områder ble prioritert for risikovurdering:

- > Leie av fast eiendom, renhold- og håndverkertjenester
- > Kantine og matleveranser
- > IKT hardware
- > Vikartjenester
- > Flyttetjenester

Begrunnelse for prioriteringen av områdene ble gjort på grunnlag av flere faktorer:

- > [DFØ høyrisikoliste](#) – gir informasjon om produktkategorier med vurdert høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden
- > Områder/bransjer med antatt høy risiko for brudd på arbeidstidsbestemmelser, høy grad av arbeidsinnvandrere og ufaglært arbeidskraft
- > Områdenes/kontraktens størrelse

Risikovurdering

For de prioriterte områdene gjennomførte vi en risikovurdering for alle relevante avtaler hvor Norsk helsenett er avtaleeier. Avtalene ble risikovurdert i henhold til landrisiko, produktrisiko og tjenesterisiko (tabell 2).

Under landrisiko ble leverandørene vurdert etter risiko for henholdsvis brudd på menneskerettigheter og brudd på anstendige arbeidsforhold avhengig av hvilket land leverandøren har sitt hovedvirke og eventuell produksjon. Her ble det brukt scoringskriterier basert på Freedom House sin årlige rangering over graden av demokratisk frihet i et hvert land, og Global Rights Index rangering av fagforeninger og menneskerettigheter etter land.

Under produktrisiko ble leverandørene vurdert i henhold til produktet som tilbys i avtalen, rangert etter DFØs høyrisikoliste. Listen gir informasjon om produktkategorier med høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden.

Under tjenesterisiko ble leverandørene vurdert i henhold til Skatteetatens undersøkelse om etterlevelse, rapportering og oppdagelsesrisiko (SERO) for ulike bransjer.

Med bakgrunn i de ulike kriteriene gjorde vi en samlet vurdering av totalrisiko. En oppsummering av risikovurderingen for de ulike avtalene er vist i tabell 3 (neste side).

Tabell 2: Kriterier for risikovurdering av prioriterte områder

Risiko	Hva ble vurdert	Vurderingskriterier
Landrisiko (inkl. underleverandør)	Risiko for brudd på menneskerettigheter Risiko for brudd på anstendige arbeidsforhold	Countries and Territories Freedom House ITUC GRI - Home (globalrightsindex.org)
Produktisiko	Produktkategorier med høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter	Høyrisikolisten Anskaffelser.no (DFØ)
Tjenesterisiko	Etterlevelse, rapportering og oppdagelsesrisiko	Skatteetatens undersøkelse om Etterlevelse, Rapportering og Oppdagelsesrisiko (SERO 2021)

Tabell 3: Oppsummering av risikovurdering for de relevante avtalene. Antall avtaler oppgitt.

Prioriterte områder	Høy risiko	Medium risiko	Lav risiko	Begrunnelse for risikovurdering
Leie av fast eiendom, renholds- og håndverkertjenester	3	4	10	<p>Inkluderer avtaler for leie av kontor-, parkerings- og lagerlokaler, boliger, samt renholds og håndverker-tjenester knyttet til kontorlokasjonene.</p> <p>Avtaler med vurdert høy risiko er rene håndverker og renholdstjenester. Bransjene har antatt høy risiko for brudd på arbeidstidsbestemmelser, høy grad av arbeidsinnvandrere og ufaglært arbeidskraft.</p>
Kantine og matleveranse	5			<p>Inkluderer avtaler både for fruktleveranser og kantinetjenester.</p> <p>Kaffe, te, kakao, sukker, og enkelte frukter og grønnsaker er vurdert som produkter med svært høy risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i produksjonsland.</p> <p>I tillegg har kantinetjenester også antatt høy risiko for brudd på arbeidstidsbestemmelser, høy grad av arbeidsinnvandrere og ufaglært arbeidskraft.</p>
IKT hardware	2			<p>Rammeavtaler for kjøp av PC, skjermer, videoendepunkter og annet datautstyr.</p> <p>Vurdert som høy risiko primært i produksjonsleddet, i land med høy risiko for dårlige arbeidsforhold og menneskerettighetsbrudd.</p>
Vikartjenester			6	<p>Rammeavtale for vikartjenester med flere administrative/IT tekniske delområder.</p> <p>Vikartjenester vurderes som antatt lav risiko, men er samtidig noe mer utsatt enn andre konsulenttenester når det gjelder likebehandling av lønns- og arbeidsvilkår.</p>
Flyttetjenester		2		<p>I likhet med renholds- og håndverkertjenester har flyttetjenester antatt høy risiko for brudd på arbeidstidsbestemmelser, høy grad av arbeidsinnvandrere og ufaglært arbeidskraft.</p> <p>De aktuelle avtalene er p.t ikke aktive, og har lav verdi, men vurderes likevel til antatt medium risiko da leverandørene vil kunne få nye oppdrag i løpet av avtaleperioden.</p>

Oppfølging

De viktigste områdene for Norsk helsenett å følge opp er IKT hardware, mat- og kantinetjenester, samt håndverker og renholdstjenester. Vi har ikke identifisert spesifikke funn i leverandørkjeden, men kun gjort en risikovurdering. Med bakgrunn i denne risikovurderingen, ber vi nå aktuelle leverandører redegjøre for hvordan de håndterer sine aktuelle risikoområder. Dette er en pågående prosess. Avtaler med høy risiko vil følges opp først, deretter avtaler med medium risiko.

For avtaler der det ikke er stilt spesifikke krav, gjelder det oppfølging av avtaler med større virksomheter som selv er forpliktet under åpenhetsloven. For avtaler der det er stilt krav som er egnet til å påvirke forholdet til grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, legges disse til grunn for kontraktsoppfølgingen. Dersom respektive leverandører ikke kan redegjøre for håndtering av sine risikoområder, vil Norsk helsenett følge opp leverandørene med det formål å begrense vesentlig risiko for negative konsekvenser, eller å stanse faktiske negative konsekvenser.

5. Veien videre

Norsk helsenett skal fremover øke sitt fokus på bærekraft og samfunnsansvar.

Strategisk handlingsplan for bærekraft tar for seg områder både innen bærekraftige anskaffelser, reduksjon av klimagassutslipp, sirkulære verdikjeder og sosiale forhold.

Som et ledd i arbeidet med bærekraftige anskaffelser, skal vi opprette kravbanker og veiledere for behovshavere og anskaffelsesrådgivere i nye anskaffelser, samt veiledere og sjekklister for etterfølgende avtaleoppfølging. Kontraktsvilkår skal bygge på FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv med aktsomhetsvurderinger som metode.

Der hvor Norsk helsenett fungerer som innkjøpssentral for helseforvaltningen, men selv ikke er avtalepart, vil Norsk helsenett bistå med rådgivning gjennom anskaffelsesprosessen. Vi skal bidra til at vilkår som skal ivareta bestemmelser i henhold til anskaffelsesregelverket og åpenhetsloven, ivaretas i konkurransegrunnlag og etterfølgende avtaleoppfølging.

Norsk helsenett vil årlig redegjøre for sitt arbeid med anstendig arbeid og menneskerettigheter, enten som frittstående redegjørelse eller som selvstendig del av årsrapporten.

Redegjørelsen er signert elektronisk av styret og daglig leder